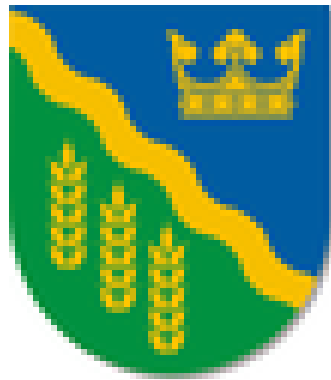

PÕLTSAMAA VALLAVALITSUS

Eelarvestrateegia

2022-2025

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Majanduslik olukord riigis	3
3. Majanduslik olukord Põltsamaa vallas	5
4. Tulud	7
5. Kulud	8
6. Investeermistegevus	11
7. Likviidsete varade muutus	14
8. Finantseerimistegevus	14
9. Sõltuvad üksused	15
10. Finantsdistsipliini tagamine.....	16
11. Tundlikkuse analüüs	17
12. Kokkuvõte	18

1. Sissejuhatus

Põltsamaa valla eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada eelarvepoliitika jätkusuutlikkus ning muuta vallavalitsuse tegevus valla allasutuste ja valdkondlike arengute suunamisel tulemuslikumaks.

Eelarvestrateegia annab ülevaate Põltsamaa valla arvestusüksuse finantsseisust, prognoosib tuleviku rahavoogude kujunemist, sätestab finantsdistsipliini tagamise meetmed ja mängib läbi võimalikud riskistsenaariumid ehk võimaldab teha otsuseid arengu kavandamisel.

Eelarvestrateegia on finantsplaan, mis koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks. Eelarvestrateegia on koostatud eelseisva nelja eelarveaasta kohta. Eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal, täpsustades varasemas eelarvestrateegias kajastatud jooksva aasta ja kolme eelseisva aasta prognoose ning lisades neljanda aasta prognoosid. Eelarvestrateegia kinnitatakse volikogu poolt ja esitatakse Rahandusministeeriumile.

Põltsamaa valla eelarvestrateegia on koostatud vastavalt Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFs) nõutud koosseisus ja kujul. Eelarvestrateegias esitatakse:

- sotsiaalmajandusliku keskkonna hetkeseis ja prognoos;
- valla majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks;
- eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus;
- valla põhitegevuse tulem eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav põhitegevuse tulem iga aasta lõpu seisuga;
- valla tegelik netovõlakoormus eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositav netovõlakoormus iga aasta lõpu seisuga;
- valla tundlikkuse analüüs;
- finantsdistsipliini tagamine.

Koostamise lähtealuseks on Põltsamaa valla arengukava 2040, Põltsamaa linna, Põltsamaa, Puurmani ja Pajusi valla ühinemisleping, Statistikaameti, Eesti Töötukassa ja Rahandusministeeriumi andmed ning majandusprognoos.

Eelarvestrateegia aastateks 2022-2025 on koostatud tekkepõhiselt. Tekkepõhises eelarves kajastatakse tehingud vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse.

Vastavalt KOFs-le jaotatakse eelarvestrateegia järgmisteks osadeks: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevus, finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus.

2. Majanduslik olukord riigis

Kohalike piirangute vähesus, naaberriikide majanduste vastupidavus ja riiklikud toetusmeetmed on aidanud Eesti majandusel tervikuna kriisiga suhteliselt hästi toime tulla. Eesti 2020. aasta

majanduslangus (-2,9%) oli kaks korda väiksem kui ELis keskmiselt ja jäi sarnaselt teiste riikidega kardetust väiksemaks. Eesti majandust toetas lähemate kaubanduspartnerite vastupidavus, samuti olid siseriiklikud piirangud majandustegevusele ja inimeste liikumisele 2020. aasta keskmisena Eestis ELi võrdluses kõige leebemad. Kriisi esimestel kuudel oli ettevõtetele suureks abiks töötasu hüvitamise meede.

Tööturg näitas kriisis paindlikkust, mis väljendus töötuse kiires tõusus, samas keskmise palga kasv aeglustus vaid ajutiselt. Vaatamata palgatoetusele reageeris Eesti tööturg kiiresti ning töötuse kasv oli eelmisel aastal kiiremaid ELis. Majanduse ja piiride avanedes hakkab töötus Eestis vähenema alates kolmandast kvartalist, kuid ei jõua oma kriisieelsele madalale 4% tasemele ka 2025. aastaks. Töötuse laiapõhjalisele suurenemisele vaatamata langes keskmine palk vaid kõige enam kannatanud tegevusaladel ning keskmise palga kasv sellel ja järgmisel aastal kiireneb.

Palgakasv püsis üllatuslikult tugev, kuid see peegeldab kriisi olemust – olukord on väga kehv piiratud tegevusalades. Palgakasv aeglustus oluliselt eriolukorra ajal, kuid alates suvest on paljudes tegevusalades mõõdukas palgakasv jätkunud. Avaliku sektori töötajaid mõjutas kriis vähem, kuid kärpesurved piiravad palgakulude kasvu edaspidi. Alates järgmisest aastast veab palgakasvu erasektor. Käesoleval aastal võib oodata palgakasvu mõningast kiirenemist eelmise aastaga võrreldes.

Rahandusministeeriumi prognoos näeb ette majanduse kiiret taastumist aasta teisest poolest alates. 2021. aasta esimeses pooles takistavad majanduse taastumist endiselt tegevus- ja liikumispiirangud. Kui vaktsineerimine läheb plaanipäraselt ja nakkusoht taandub, peaks 2021. aastal taas kasvu näitama kõik tegevusalad peale ehituse ning majanduse kriisieelne tase saavutatakse aasta lõpuks.

Tarbimise languse on tinginud eelkõige piirangud elanike liikumisele, kogunemisele ja teenindusettevõtete äritegevusele. Eratarbimise langus 2020. aastal (2,5%) jäi mõnevõrra väiksemaks kui majanduslangus tervikuna (2,9%).

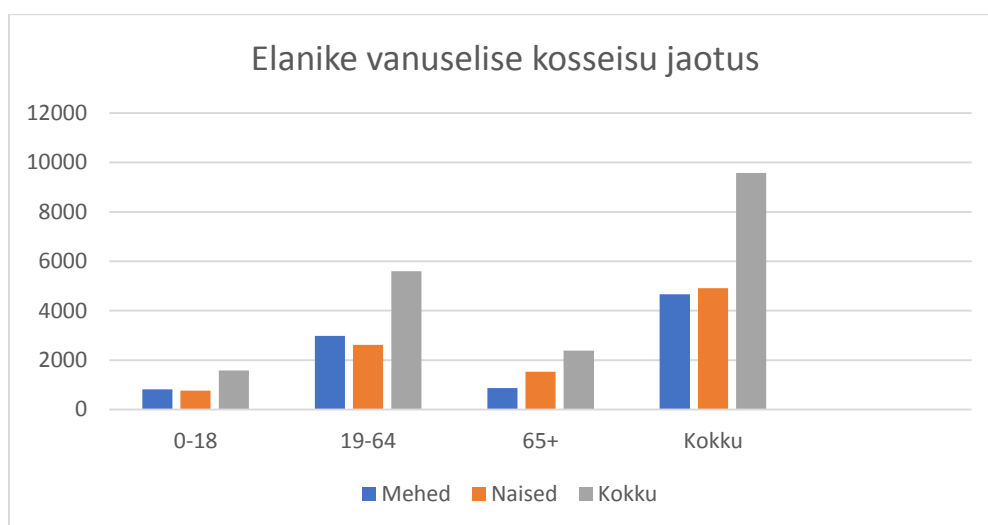
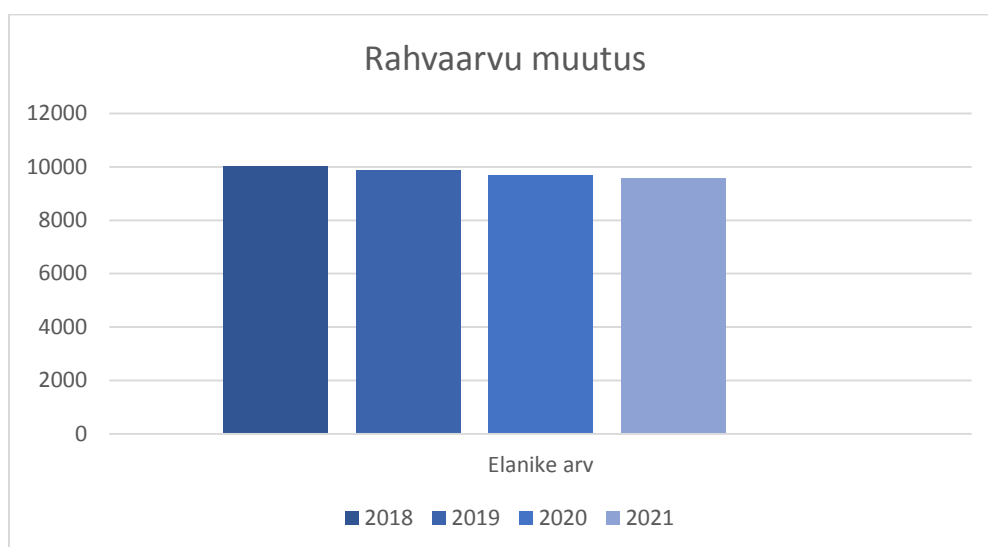
Rahandusministeeriumi 2021. a kevadine majandusprognoos:

	2020 tegelik	2021 prognoos	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos
Reaalse SKP aastakasv %	-2,9	2,5	4,8	3,2	3,1	2,9
Tööpuudus %	6,8	8,0	7,3	6,6	6,2	6,0
Inflatsioon %	-0,4	2,0	2,1	2,0	1,9	1,9
Palgakasv %	2,9	3,9	5,6	5,1	4,9	4,7
Valitsussektori:						
tulud kokku (mln €)	10 928	11 883	12 210	12 919	13 363	13 810
kulud kokku (mln €)	12 233	13 606	13 441	13 922	14 172	14 469
ülejäak/puudujääk (mln €)	-1 305	-1 723	-1 231	-1 003	-809	-659
nominaalne eelarvepositsioon (% SKP)	-4,8	-6,0	-4,0	-3,1	-2,4	-1,9
struktuurne eelarvepositsioon (% SKP)	-3,6	-5,5	-3,7	-2,9	-2,3	-1,8
kumulatiivne struktuurne eelarvepositsioon (% SKP)	-6,3	-11,5	-14,5	-16,6	-18,1	-19,2
võlakooormus (% SKP)	18,2	21,4	24,9	27,7	28,5	28,8
reserv kokku (% SKP)	11,3	8,1	7,5	7,6	7,4	7,1

3. Majanduslik olukord Põltsamaa vallas

Põltsamaa vald moodustati Põltsamaa linna, Põltsamaa valla, Pajusi valla ja Puurmani valla ühinemise teel. Põltsamaa vald asub Kesk-Eestis Jõgevamaal. Valla keskuseks on Põltsamaa linn (elanike arv 3846), alevikke on 3 (Puurmani, Adavere ja Kamari) ning külasid on kokku 58. Põltsamaa linn asub Tallinnast 127 km, Tartust 59 km ja maakonnakeskusest Jõgeva linnast 30 km kaugusel. Ühinenud omavalitsuse pindala on 889,6 km².

Rahvastikuregistri andmetele elas Põltsamaa vallas 01.01.2021 seisuga 9 571 elanikku, sh 18-aastaseid ja nooremaid 1580, 19-64 aastaseid 5603, 65-aastaseid ja vanemaid 2388. Põltsamaa valla demograafilist olukorda iseloomustab, nii nagu Eestit tervikuna, vähenev rahvaarv ja vananev rahvastik. Prognoosi kohaselt on elanike arv vallas aastaks 2030 vähenenud 15% ja aastaks 2040 kolmandiku võrra. Elanike arvud on siis vastavalt 8000 ja 6500.

Eesti Töötukassa andmetel oli registreeritud töötute arv 2021. a mais 244 (2020. a mais 246 töötut), sh 16-24-aastaseid 37, 25-54-aastaseid 138, 55-.... aastaseid 69.

Rahandusministeeriumi andmetel oli maksumaksjate keskmine arv 2020. aastal 4215 ja 2021. aastal (jaanuar-aprill) 4289 isikut. Maksumaksjate arv väheneb iga aastaga. Pikema perioodi jooksul võib oodata maksumaksjate arvu jätkuvat vähenemist, sest elanike arv väheneb peamiselt vanuserühmas 19-64 aastat. Prognoosi kohaselt väheneb maksumaksjate arv 2 korda kiiremini kui elanike arv.

Inimeste sissetulekute kasv vallas on veidi väiksem kui Eestis keskmiselt. Keskmine brutosissetulek vallas moodustas eelmisel aastal 88% Eesti keskmisest näitajast etendades olulist rolli majandusliku olukorra kujunemisel vallas.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021 4 kuud
Maksumaksjate keskmine arv	4529	4499	4363	4329	4215	4289
Maksumaksjate arvu muutus (%)	-0,1	-0,7	-3,1	-0,8	-2,6	
Valla keskmine brutotulu kuus TSD deklaratsioonide alusel	951	1017	1088	1164	1209	1230
Sissetulekute kasv vallas (%)	5,6	6,9	7,0	7,0	3,9	
Eesti keskmine brutotulu kuus TSD deklaratsioonide alusel	1072	1149	1233	1325	1381	1416
Sissetulekute kasv Eestis (%)	15,5	7,2	7,3	7,5	4,2	

Põltsamaa valla tähtsamad finantsnäitajad

Tuhandetes eurodes

	2020	2019	2018
Bilansi näitajad			
Varad	47 975	47 288	46 573
Kohustised	8 090	7 687	8 073
Netovara	39 885	39 601	38 500
Tulemiarunde näitajad			
Tegevustulud	19 826	19 739	18 204
Tegevuskulud	-18 603	-18 644	-17 158
Aastaruande tulem	171	1 097	991
Muud näitajad			
Likviidsus *	1,61	2,10	2,00
Lühiajaline maksevõime **	1,61	2,11	2,01
Kapitaliseerituskordaja ***	0,12	0,13	0,14
Piirmäärade täitmine konsolideeritud aruandes			
Põhitegevuse tulem ****	1 823	846	1 413
Netovõlakkoormus *****	4 445	4 951	3 947
Piirmäärade täitmine konsolideerimata aruandes			
Põhitegevuse tulem	1 927	713	1 054
Netovõlakkoormus	4 591	5 036	4 316

* Likviidsus - likviidsed varad (raha ja hoiused) / lühiajalised kohustised.

** Lühiajaline maksevõime - käibevara / lühiajalised kohustised.

*** Kapitaliseerituskordaja - pikaajalised kohustised / põhivara.

**** Põhitegevuse tulem - põhitegevuse tulude (tegevustulud - saadud toetused põhivara soetuseks - põhivara müügikasum) ja kulude (tegevuskulud - antud toetused põhivara soetuseks - põhivara käibemaksu kulu - põhivara amortisatsioon ja allahindlus) vahe, ei tohi olla negatiivne.

***** Netovõlakkoormus - laenukohustuste ja likviidsete varade (raha ja hoiused) vahe, piirmäär põhitegevuse tulude kogusumma, kui see on väiksem kui 6-kordne põhitegevuse tulude ja kulude vahe, vastasel korral kas 6-kordne põhitegevuse tulude ja kulude vahe või 60% põhitegevuse tuludest, olenevalt sellest, kumb neist on suurem.

Valla osalusega äriühingute ja sihtasutuste olulisemad näitajad

Tuhandetes eurodes

Nimetus	Osaluse määr	Tulemiaruande näitajad			Bilansi näitajad 31.12.2020	
		Tegevus- tulud	Tegevus- kulud	Tulem	Varad	Neto- varad
Põltsamaa Vallavara OÜ	100%	1 793	-561	1 232	4 444	4 102
Põltsamaa Vesi OÜ	97,98%	1 180	-1 526	-354	16 598	15 641
SA Põltsamaa lossi ja parkide arendus	100%	1	-10	-9	0	0
SA Põltsamaa Sport	100%	450	-554	-104	1 413	1 379
SA Põltsamaa Tervis	100%	1 127	-1 110	13	2 239	1 612

4. Tulud

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi tulusid: 1) maksutulud; 2) tulud kaupade ja teenuste müügist; 3) saadavad toetused tegevuskuludeks; 4) muud tegevustulud.

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	15 675 983	14 831 418	14 869 000	15 216 000	15 576 000	15 963 000
Maksutulud	8 017 432	8 023 018	8 176 000	8 500 000	8 836 000	9 198 000
sh tulumaks	7 625 010	7 627 018	7 780 000	8 104 000	8 440 000	8 802 000
sh maamaks	391 622	395 000	395 000	395 000	395 000	395 000
sh muud maksutulud	800	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	908 890	924 800	934 000	943 000	952 000	962 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	6 324 560	5 468 600	5 334 000	5 338 000	5 343 000	5 348 000
sh tasandusfond	1 565 705	1 520 000	1 520 000	1 520 000	1 520 000	1 520 000
sh toetusfond	4 339 521	3 664 000	3 664 000	3 664 000	3 664 000	3 664 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	419 334	284 600	150 000	154 000	159 000	164 000
Muud tegevustulud	425 101	415 000	425 000	435 000	445 000	455 000
Põhitegevuse tulude muutus	-	-5%	0%	2%	2%	2%

Kõige olulisem tuluallikas on üksikisiku tulumaks, mis moodustab põhitegevuse tuludest ligikaudu poole. Füüsilise isiku tulumaksust laekub valla eelarvesse alates 2020. aastast 11,96%. Üksikisiku tulumaksu laekub palgatuludelt, juriidilise isiku juhtimis- ja kontrollorgani liikmetelt, töövõtulepingute alusel makstavatelt tasudelt, vanemahüvitiselt, töökaotusega seotud hüvitistelt ja muudelt väljamaksetelt. Tulumaksu laekumist mõjutavad muutused maksumaksjate arvus,

sissetulekute muutus ja riigi poolt määratud eraldise suurus. Strateegiaperioodil on tulumaksu kasvaks arvestatud 2 – 4,3%.

Maamaks on riiklik maks, mis laekub kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Vastavalt maamaksuseaduse § 5 on KOV volikogul õigus kehtestada maamaksumäär vahemikus 0,1 - 2,5% maa maksustamishinnast aastas. 2017. aastal kehtestati volikogus maamaksu määraks maa maksustamishinnast 1,5% põllumajandussaaduste tootmisel kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa puhul ning 2,5% teiste sihtotstarvetega maade puhul. Maamaksu laekumine on planeeritud eelarvestrateegiasse samal tasemel kui 2020. aastal. Maamaksu osatähtsus põhitegevuse tuludest on ligikaudu 2%.

Kaupade ja teenuste müügist saadava tulu struktuur on järgmine:

- laekumised haridusasutuste majandustegevusest (koolid, lasteaiad);
- laekumised kultuuriasutuste majandustegevusest (raamatukogu, kultuurikeskus);
- laekumised elamumajandustegevusest;
- üüri- ja renditulud;
- muud tulud.

Kaupade ja teenuste müügitulu moodustab põhitegevuse tuludest 6% ja strateegias olulist kasvu planeeritud ei ole.

Tasandusfondi koefitsiendid määratakse igal aastal Vabariigi Valitsuse määrusega. Tasandusfondi suurus sõltub elanike arvust, kohaliku omavalitsuse arvestuslikust keskmisest tegevuskulust, tulumaksu laekumisest ja arvestuslikust maamaksust. Tasandusfondi osakaal põhitegevuse tuludest on ligikaudu 10%.

Toetusfondi moodustavad riigi poolt eraldatavad vahendid kohalike teede hoiuks, hariduskuludeks, sotsiaalkuludeks ja -toetusteks. Kõige suurem toetusfondi osa on toetus hariduskuludeks. Toetus on ette nähtud õpetajate, koolijuhtide, tugispetsialistide personalikuludeks, koolituseks, õppevahendite soetamiseks, lasteaiaõpetajate palgatoetuseks, koolilõuna toetuseks, huvihariduse toetamiseks. Sotsiaaltoetused on ette nähtud toimetulekutoetuseks, asendus- ja järelhooldusteenuseks, puuetega lastele abi osutamise toetuseks ning sotsiaaltoetuste ja teenuste osutamiseks. Toetusfondi osatähtsus põhitegevuse tuludest on keskmiselt 23 protsenti. Toetusfondi eraldused täpsustuvad iga eelarveaasta algul ja vastavalt sellele muutuvad ka tegevuskulud.

Muud toetuste real on Kultuuriministeeriumi tegevustoetus raamatukogule.

Muude tegevustulude alla on arvestatud kaevandamisõiguse tasu, vee-erikasutustasu, saastetasu, omanikutulu ja muud. Osakaal põhitegevuse tuludest on 2%.

5. Kulud

Põhitegevuse kuludena kajastatakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist antavaid toetusi, personalikulusid, majandamiskulusid ja muid kulusid.

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	13 749 191	14 444 900	14 085 000	14 186 000	14 459 000	14 887 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 344 533	1 485 800	1 486 000	1 486 000	1 486 000	1 486 000
Muud tegevuskulud	12 404 657	12 959 100	12 599 000	12 700 000	12 973 000	13 401 000

sh personalikulud	8 734 759	8 385 800	8 480 000	8 581 000	8 854 000	9 201 000
sh majandamiskulud	3 662 259	4 048 800	4 019 000	4 019 000	4 019 000	4 100 000
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>	74 730	57 017	46 204	38 365	16 379	2 541
sh muud kulud	7 640	524 500	100 000	100 000	100 000	100 000
Põhitegevuse kulude muutus	-	5%	-2%	1%	2%	3%

Põltsamaa valla põhitegevuskuludest on suurima osakaaluga personalikulud, moodustades keskmiselt 61% tegevuskuludest, järgnevad majandamiskulud 28%, antavad toetused 10% ning muud tegevuskulud (reservfond) 1%.

Antavad toetused on planeeritud strateegiaperioodiks samas mahus kui 2021. aastal.

Keskmine palga kasv strateegiaperioodil on 2,4 % aastas. Keskmine palga tõus 2022. aastal on 3% (sõltub riigi poolsest läbirääkimisest haridustöötajate palgatõusuks. Kulude kokkuhoid tekib seoses haridusreformiga).

Majanduskulude osas kasvu planeeritud ei ole. Kokkuhoidu peaks andma 2021.a läbiviidav haridusreform ja uue lasteaia ehitamisest Põltsamaale.

Eelarvestrateegia peab olema kooskõlas arengukavaga ja eelarvestrateegias kavandatu peab nelja aasta perioodis peegeldama strateegilisi arengusuundi ja eesmärgi. Strateegiliste suundade ja eesmärkide täitmiseks planeeritakse eelarvestrateegias investeringuid, kuid ka muid vallale olulisi tegevusi.

Arengukavas seatud eesmärgid valdkondade lõikes:

Juhtimine

- Suurenev (valla piiride muutmise ja laienemise tulemusel) /püsiv (olemasolevates valla piirides) elanike arv.
- Avatud, kaasav ja koostööle orienteeritud ning ühtsetel juhtimis põhimõtetel toimiv ja optimaalse struktuuriga valla ja allasutuste strateegiline juhtimine.
- Teenused vastavad vajadustele, on kvaliteetsed ja kõigile lihtsasti kättesaadavad.

Elukeskkond

- Põltsamaa vallas on turvalised, nõuetele ja vajadustele vastavad liikluspinnad.
- Põltsamaa vallas on hooldatud, energiasäästlikud ja kaasaegsed ehitised, rajatised ning tagatud on kaasaegsed side- ja kommunikatsioonivõimalused.

Haridus

- Õpilaste arv põhikoolis on säilinud ning gümnaasiumiastmes suurenenud.
- Õpilase vajadustest lähtuv, kaasav, professionaalne, motiveeritud ja ühtlase tasemega õpe.
- Kaasaegse taristu ning turvalise, tõhustatud ja korrastatud kooli- ja alusharidusvõrguga õpikeskkond (maapiirkondades kodulähedane).
- Tugiteenust koordineerib valla tugikeskus.

Noorsootöö

- Noorte suurem aktiveerimine, kuulamine ja kaasamine (sh tõrjutud noorte osas) on hästi toimiv ja kõigile kättesaadav ning mitmekesiste võimalustega.
- Tagatud on avatud noorsootöö võimekuse suurendamine, noorsootöö tegijate motiveerimine ja projektipõhisuse vähendamine kindla rahastuse tagamisega.
- Põltsamaa valla elanikud on kaasatud, aktiivsed ja huvitatud kultuurielus osalema ja panustama.
- Kultuurirajatised on majanduslikult mõistlikult hallatud, juhitud ja tegevustega täidetud.
- Toimiv partnerlus ja teenuste arendamine ning korraldamine era- ja kolmanda sektoriga.
- Raamatukogud toimivad kaasaegsete teabe- ja vabaajakeskustena.
- Säilitatud ja väärtustatud on kultuuritraditsioonid ning valla ajalooline pärand.

Kultuur ja vaba aeg

- Põltsamaa valla elanikud on kaasatud, aktiivsed ja huvitatud kultuurielus osalema ja panustama.
- Kultuurirajatised on majanduslikult mõistlikult hallatud, juhitud ja tegevustega täidetud.
- Toimiv partnerlus ja teenuste arendamine ning korraldamine era- ja kolmanda sektoriga.
- Raamatukogud toimivad kaasaegsete teabe- ja vabaajakeskustena.
- Säilitatud ja väärtustatud on kultuuritraditsioonid ning valla ajalooline pärand.

Sport ja liikumisharrastus

- Põltsamaa vallas on terved, aktiivsed ja sportlikud elanikud ja selleks on loodud igakülgsed võimalused.
- Spordiasutused on viidud ühtse juhtimise alla ja toimub erinevate organisatsioonide vaheline koostöö.
- Spordibaasid on hooldatud, uuendatud ja tegevustega sisustatud.

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

- Põltsamaa vallas on välja arendatud abivajajate vajadustele vastav sotsiaalhoolekande taristu ja kvaliteetsed sotsiaalteenused.
- Põltsamaa vallas on tagatud erivajadustega laste ja abivajavate perede varajane märkamine, nende arenguvajaduste toetamine ja perede nõustamine.
- Põltsamaa vallas toimib teenuste osutamisel tõhus koostöö kolmanda sektoriga jt partneritega.
- Põltsamaa vallas on kaasaegne tervishoiu taristu, vald väärtustab ja toetab tervislikke eluviise.

Ettevõtluskeskkond

- Põltsamaa vallas on kasvav ja mitmekesine ettevõtlus ning ettevõtlikud elanikud.
- Põltsamaa vald on ettevõtjasõbralik ning ettevõtluskeskkonda ja ettevõtlikkust toetav ja arendav.
- Piirkonna positiivne maine ning tuntus ettevõtlus- ja elukohana on kasvav.

Turism

- Elamusest, ajaloost, loodusest ja vabas õhus liikumisest huvitatud külastajal on võimalus veeta vähemalt kaks päeva piirkonnas ja korduvkülastus on kasvav.
- Toimib aktiivne koostöö ja teenuste arendamine/mitmekesistamine erinevate turismiettevõtjate vahel (info vahetus, ühispaketid, -turundus).
- Piirkonna positiivne maine on kasvav.
- Elektroonilises meedias on külastajatele suunatud info kättesaadav, kaasaegne, atraktiivselt esitatud, pidevalt uuendatud ning kättesaadav vähemalt kolmes keeles.

6. Investeeringustegevus

Investeeringustegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente: 1) põhivara soetus ja müük; 2) põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine; 3) antavad ja tagasilaekuvad laenud; 4) osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus ja müük; 5) finantstulud ja finantskulud.

Eelarvestrateegias kajastatakse investeeringustegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega. Strateegias ei ole kajastatud väiksemamahulisi investeeringuid. Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendid, laen ja toetused. Üldjuhul nõuavad toetused omaosaluse olemasolu.

Põltsamaa vallas ei vasta omavalitsuse ülesannete maht selleks kasutada olevatele finantsvahenditele. Sellest tulenevalt on reaalne investeeringuvõimekus vajadustele mittevastav ning seetõttu on kuhjunud investeeringust vajavad objektid. Investeeringute kavandamisel on lähtutud võimalike saadaolevate toetusmeetmete avanemisest.

Eelarve tulud ja kulud on arvestatud selliselt, et vallal oleks piisav investeeringuvõime. Investeeringustegevuse võimekus peaks olema selline, et eelarve tulem tagab eelnevalt võetud laenude teenindamise ja uute investeeringute teostumise. Tulenevalt laenude tagasimaksetest ei ole vaba raha piisavalt, et ehitada suuremaid objekte omavahenditest. Nende käiku andmiseks tuleb võtta täiendavat laenu või leida teisi võimalusi. Investeeringustegevuse all kavandatakse vahendid laenude intressimakseteks.

Tagasilaekuvate laenude all on kajastatud valla osalusega äriühingule ja sihtasutusele antud laenu tagasimaksed.

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Investeeringustegevus kokku	-1 416 538	-6 580 700	-1 395 800	-1 516 500	-622 600	-942 800
Põhivara müük (+)	31 992	40 000	80 000	40 000	30 000	30 000
Põhivara soetus (-)	-1 450 915	-6 636 400	-841 000	-1 401 700	-549 800	-871 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-737 572	-5 551 100	-841 000	-1 401 700	-549 800	-871 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	713 343	1 085 300	0	0	0	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-701 186	-639 800	-600 000	-100 000	-50 000	-50 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	639	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0				
Tagasilaekuvad laenud (+)	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Antavad laenud (-)	0	-424 600				
Finantstulud (+)	198	0	200	200	200	200
Finantskulud (-)	-45 610	-40 200	-70 000	-90 000	-88 000	-87 000

Suuremad investeeringud objektide lõikes:

	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Lossi tn vallamaja remont (01)	42 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	42 000	0	0	0	0
Teed, maa soetus * (04)	1 108 200	488 000	415 700	294 800	656 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	593 200	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	515 000	488 000	415 700	294 800	656 000
Kuningamäe arendus (04)	40 000	40 000	50 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	40 000	40 000	50 000	0	0
Muuseum ja turismiinfopunkt (04)	105 500	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	105 500	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	0	0
Põltsamaa linnuse arendus (sh 2022 a 100 000,00 PKT omaosalus) (04)	267 000	150 000	50 000	50 000	50 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	267 000	150 000	50 000	50 000	50 000
Keskväljaku arendus (04)	333 900	130 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	159 300	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	174 600	130 000	0	0	0
Digiekraani, Kamari torni omafinantssering (04)	17 900	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	17 900				
Hajaasustuse projekt (04)	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000
Põltsamaa ujula ettevalmistustööd (04)	0	75 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	75 000	0	0	0
Ülase tänava maa soetus (04)	70 000	0	70 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	70 000	0	70 000	0	0
Paisu varjad, piirdemüürid (04)	37 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	37 000	0	0	0	0
Haljastuse tehnika (05)	18 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	18 000	0	0	0	0
Tänavavalgustuse projekti omafinantseering (06)	320 000	130 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	320 000	130 000	0	0	0
Kalmistu, ujumiskohtade remont (06)	35 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	35 000	0	0	0	0
Pikknurme ÜVK omaosalus(06)	0	150 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	150 000	0	0	0

Kalmistu teenindushoone (06)	0	0	0	0	160 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	0	160 000
Kultuurikeskuse inventar (08)	21 200	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	21 200	0	0	0	0
Raamatukogu CO2 projekti omafinantseering (08)	0	123 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	123 000	0	0	0
Puurmani lasteaia renoveerimine (09)	273 700	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	273 700	0	0	0	0
Põltsmaa uue lasteaia ehitus (09)	4 500 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	4 500 000	0	0	0	0
Lille tänava õppehoone remont (09)	456 400	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	140 400	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	316 000	0	0	0	0
Puurmani Mõisakooli küttesüsteem (09)	0	100 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	100 000	0	0	0
Lille tänava köögi laiendus (09)	0	0	160 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	160 000	0	0
Adavere PK uus katus ja sadevete süsteem (09)	0	0	201 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	201 000	0	0
Üürimaja ehituse omaosalus(10)	0	0	500 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	500 000	0	0
Õpilaskodu I, II korruse renoveerimise omafinantseering (09)	0	0	0	200 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	200 000	0

*Investeeringud teedesse:

	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Teed, maa soetus kokku (04)	488 000	415 700	294 800	656 000
<i>Puurmani – Kursi JJT projekteerimine Puurmani alevik-Laasme küla-Kursi küla</i>	<i>60 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Nurme tn remont Põltsamaa linn</i>	<i>90 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Kuuse tn kõnnitee Põltsamaa linn</i>	<i>108 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Laasme tee katte ehituse omafinantseering Laasme küla</i>	<i>30 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Tallinna mnt/Viljandi mnt ülekatte ehituse omaosalus Põltsamaa linn</i>	<i>0</i>	<i>43 200</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Lille tn remont Põltsamaa linn</i>	<i>0</i>	<i>132 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Muta tee katte ehituse omaosalus Lustivere küla</i>	<i>0</i>	<i>19 800</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Iisaku tee katte ehituse omaosalus Laasme küla</i>	<i>0</i>	<i>20 700</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Poriküla tee katte ehituse omaosalus Pauastvere küla-Mällikvere küla	0	0	30 600	0
Lossi tn ülekatte ehituse omaosalus Põltsamaa linn	0	0	16 200	0
Aidu-Kose tee katte ehitus Aidu küla -Kose küla	0	0	48 000	0
Tartu mnt rekonstrueerimise omaosalus Põltsamaa linn	0	0	0	180 000
Kuuse tn remont Põltsamaa linn	0	0	0	276 000
Teede ja tänavate pindamine	200 000	200 000	200 000	200 000

7. Likviidsete varade muutus

Likviidsed varad kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse tähenduses on raha ja pangakontodel olevad vahendid, rahaturu- ja intressifondide aktsiad ja osakud ning soetatud võlakirjad. Likviidsete varade saldo suurenemine ja vähenemine kajastatakse likviidsete varade muutuse eelarveosas vastavalt plussi või miinusega. Likviidsete vahendite olemasolu kergendab valla rahavoogude planeerimist ning uute laenukohustuste võtmist kuna vähendab netovõlakoormust.

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	856 790	-1 450 382	16 200	1 200	79 200	38 200
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	954 209	-1 229 800	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 450 382	0	16 200	17 400	96 600	134 800

8. Finantseerimistegevus

Finantseerimistehingud on eelarve põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud: laenude võtmine ja võetud laenude tagasimaksmine. Võetavate laenude kavandamisel tuleb hoida netovõlakoormus alla lubatava maksimaalse määra. See võimaldab tagada finantssuutlikkuse tulevaste projektide omafinantseerimiseks.

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Finantseerimistegevus	-607 673	5 973 600	628 000	487 700	-415 200	-95 000
Kohustiste võtmine (+)	0	6 586 900	1 441 000	1 501 700	599 800	921 000
Kohustiste tasumine (-)	-607 673	-613 300	-813 000	-1 014 000	-1 015 000	-1 016 000
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	4 789 830	10 706 413	11 288 209	11 737 544	11 305 965	11 208 424
sh üle 1 a perioodiga mittekatestatav kasutusrent	160 506	103 489	57 285	18 920	2 541	0

9. Sõltuvad üksused

Eelarvestrateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksusele, kuhu kuuluvad kohalik omavalitsus ja tema sõltuvad üksused. Sõltuvad üksused on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olevad üksused, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Põltsamaa valla sõltuvad üksused:

SA Põltsamaa Tervis

SA Põltsamaa Tervis pakub statsionaarse õendusabi teenust. Uues valminud majas tegutsevad perearstid, eriarstid ja kiirabi. Rahastatud on projekt 2 hoolekandeesutuse rajamiseks. Projekti toetus 520 tuhat eurot, omafinantseeringu katteks võtab sihtasutus laenu.

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	1 127 214	1 150 000	1 151 000	1 663 000	1 674 000	1 685 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 052 980	1 110 000	1 131 000	1 648 000	1 574 000	1 585 000
Põhitegevustulem	74 234	40 000	20 000	15 000	100 000	100 000
Investeermistegevus kokku (+/-)	-4 110	-800 000	-500 000			
Eelarve tulem	70 124	-760 000	-480 000	15 000	100 000	100 000
Finantseerimistegevus (-/+)	0	800 000	500 000	-100 000	-100 000	-100 000
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga		800 000	1 300 000	1 200 000	1 100 000	1 000 000
Netovõlakoormus (eurodes)	0	605 506	1 085 506	1 070 506	970 506	870 506
Netovõlakoormus (%)	0,0%	52,7%	94,3%	64,4%	58,0%	51,7%

SA Põltsamaa Sport

SA Põltsamaa Sport haldab Põltsamaa linna ja Pisisaare küla spordihooneid ning spordajärgi, korraldab valla saun-ujula, spordielu ja spordikooli tegevust.

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	440 408	428 896	437 000	445 000	453 000	462 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	329 980	338 000	346 000	354 000	362 000	371 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	459 161	428 896	437 000	445 000	453 000	462 000
Põhitegevustulem	-18 753	0	0	0	0	0
Investeermistegevus kokku (+/-)	1 629					
Eelarve tulem	-17 124	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Põltsamaa Vallavara OÜ

Põltsamaa Vallavara OÜ põhitegevuseks on valla turismiobjektide (Põltsamaa loss, Kuningamäe ja Kamari puhkealad) ja taristuobjektide (tänavavalgustus, linna keskväljak) arendus ja muuseumi haldamine. Alates 01.01.2020 korraldati ümber Põltsamaa Muuseumi tegevus liites Põltsamaa Muuseumi Põltsamaa Vallavara OÜ-ga. 2020. aastal lõpetati SA Põltsamaa lossi ja parkide arendus tegevus. SA varad ja lepingud anti üle Põltsamaa Vallavara OÜ-le.

RTK tegi 2020. aastal positiivse rahastamisotsuse Põltsamaa lossi külastuskeskkonna arendamise projektile. Projekti kogumaksumus 2,9 miljonit eurot. SA KIK ÜF meetme raames viiakse ellu tänavavalgustusprojekti.

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	386 973	241 500	244 000	193 000	193 000	193 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	58 140	187 500	193 000	193 000	193 000	193 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	440 824	240 000	244 000	193 000	193 000	193 000
Põhitegevustulem	-53 851	1 500	0	0	0	0
Investeermistegevus kokku (+/-)	-205 497					
Eelarve tulem	-259 348	1 500	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Sõltuvad üksused kokku:

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	1 954 595	1 820 396	1 832 000	2 301 000	2 320 000	2 340 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	388 120	525 500	539 000	547 000	555 000	564 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 952 965	1 778 896	1 812 000	2 286 000	2 220 000	2 240 000
Põhitegevustulem	1 630	41 500	20 000	15 000	100 000	100 000
Investeermistegevus kokku (+/-)	-207 978	-800 000	-500 000	0	0	0
Eelarve tulem	-206 348	-758 500	-480 000	15 000	100 000	100 000
Finantseerimistegevus (-/+)	0	800 000	500 000	-100 000	-100 000	-100 000
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	800 000	1 300 000	1 200 000	1 100 000	1 000 000
Netovõlakoormus (eurodes)	0	410 109	890 109	875 109	775 109	675 109
Netovõlakoormus (%)	0,0%	22,5%	48,6%	38,0%	33,4%	28,9%

10. Finantsdistsipliini tagamine

Finantsdistsipliini tagamiseks sätestab kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus finantsdistsipliini tagamise meetmed, milleks on kinnipidamine kohaliku omavalitsuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja kinnipidamine netovõlakoormuse ülemmäärast.

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Põhitegevuse tulude ja kulude tasakaalu nõudest kinnipidamise nõue on täidetud. Põhitegevuse tulem on positiivne. Tulemi prognoosil 2022.–2025. aastaks on järgitud eelarve planeerimisel konservatiivset joont. Positiivne põhitegevuse tulem on saavutatav vaid kulude kokkuhoiuga Põhitegevuse kulusid vähendavate meetmetena on vallas toimunud valla hallatavate asutuste reorganiseerimine ja struktuuride optimeerimine. Põhitegevuse tulem peaks katma võetud laenukohustuste tasumise ja lisaks võiks jääda vahendeid investeringute teostamiseks. Kohaliku omavalitsuse üksuste finantsautonoomiat piirab keskvalitsuse poliitika. Eelkõige on probleemiks, et omavalitsused saavad mõjutada vaid väikest osa oma tuludest, nende võimalused ise tulu teenida on piiratud ning vahendid jagunevad omavalitsuste vahel ebaühtlaselt.

Netovõlakoormus on võlakohustiste ja likviidsete varade suunamata jäägi vahe. Netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude 10-kordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude 10-kordne vahe on väiksem kui 80% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 80% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

2025. aastal on netovõlakoormuse ülempiir 75% põhitegevuse tuludest.

	2020 täitmine	2021 eeldatav täitmine	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	15 675 983	14 831 418	14 869 000	15 216 000	15 576 000	15 963 000
Põhitegevuse kulud kokku	13 749 191	14 444 900	14 085 000	14 186 000	14 459 000	14 887 000
Põhitegevuse tulem	1 926 793	386 518	784 000	1 030 000	1 117 000	1 076 000
Investeeringustegevus kokku	-1 416 538	-6 580 700	-1 395 800	-1 516 500	-622 600	-942 800
Eelarve tulem	510 254	-6 194 182	-611 800	-486 500	494 400	133 200
Finantseerimistegevus	-607 673	5 973 600	628 000	487 700	-415 200	-95 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	856 790	-1 450 382	16 200	1 200	79 200	38 200
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	954 209	-1 229 800	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 450 382	0	16 200	17 400	96 600	134 800
Võlakohustised aasta lõpu seisuga	4 789 830	10 706 413	11 288 209	11 737 544	11 305 965	11 208 424
Netovõlakoormus (eurodes)	3 339 448	10 706 413	11 272 009	11 720 144	11 209 365	11 073 624
Netovõlakoormus (%)	21,3%	72,2%	75,8%	77,0%	72,0%	69,4%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	15 675 983	11 865 135	11 895 200	12 172 800	12 460 800	11 972 250
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	100,0%	80,0%	80,0%	80,0%	80,0%	75,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	12 336 535	1 158 721	623 191	452 656	1 251 435	898 626

11. Tundlikkuse analüüs

Põltsamaa valla eelarvestrateegia on koostatud konservatiivsuse printsiibist lähtuvalt. Teatud tõenäosusega võivad aga ilmnedä sündmused, mis parandavad või halvendavad kohaliku

omavalitsuse finantspositsiooni baas-stsenaariumiga võrreldes. Isegi mõne protsendiline muutus tuludes või kuludes mõjutab oluliselt eelarve võimalusi.

Kõige olulisem ja samas kõige raskemini prognoositav tululiik on iga omavalitsuse jaoks üksikisiku tulumaks. Tulumaks moodustab põhitegevuse tuludest ca 50 protsenti. Ühe tululiigi nii suur osatähtsus tähendab ka suuremat riski tulude laekumisele. Valla tulude jaoks on risk ka see, kui riik muudab tulude laekumist reguleerivad seadusi. Füüsilise isiku tulumaksu laekumise riski maandab osaliselt riigi eelarvest tasandusfondi eraldise muutus. Eelarve on tundlik väliskeskkonnast tulenevatele muutustele: tulude võimalik vähenemine seoses Covid-19 viirusest põhjustatud majanduslangusest või vananevast rahvastikust. Vähenemine toimub just tööaliste vanusegruppis. Siit võib põhitegevuse kulude ja investeeringute planeerimisel tekkida vajadus vähemolulisi tegevusi edasi lükata. Suure laenukoormuse tõttu omab mõju ka intressimäärade tõus.

Põhitegevuse tulude madal kasv aastas ei võimalda kõiki vajaminevaid tegevusi teha. Püsib vajadus jätkata kuludega struktuuri ülevaatamist. Tulude laekumise plaan eeldab stabiilset keskkonda, kohaliku omavalitsuse kohustuste ja võimaluste ülevaatamist ning vajadusel kolmanda sektori ning ettevõtjate kaasamist protsessidesse, mis ei ole otsene valla kohustus seaduse järgi. Kui ei lahendata ruumiplaane (vanad hooned, KOKSist lähtuvalt ebavajalikud hooned jne), tekivad lisakulud kinnisvara haldamiseks. Et vajadusi rahuldada võib surve alla sattuda netovõlakooormus. See tähendab, et lubatud 80 protsendi piirides püsimiseks oleks põhitegevuse kulude või investeeringute kärpimine mõõdapääsmatu.

12. Kokkuvõte

Eelarvestrateegias on antud ülevaade Põltsamaa valla eelarve tuludest, kuludest, investeerimis- ja finantseerimistegevusest aastatel 2022-2025 ning koostatud prognoosid nelja eelseisva aasta kohta. Eelarvestrateegia on struktureeritud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses sätestatule.

Põltsamaa vald peab strateegiaperioodil kinni omavalitsustele riigi poolt kehtestatud finantsdistsipliini tagamise meetmetest – kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakooormuse ülemmäärast. Võimalik on teha järgneval neljal aastal valla arenguks vajalikke investeeringuid ja pakkuda teenuseid.

Samas on strateegiaperioodil raske saavutada põhitegevuse tulemit, mis oleks piisav laenuteenindamise tagamiseks. Laenude teenindamiseks vajalik põhitegevuse tulem on võimalik saavutada vaid põhitegevuse kulude kokkuhoiu arvelt. Samuti puudub vallal omafinantseerimise võimekus ning investeeringud saab teha vaid toetuste ja laenude kaasabil. Eelarve on tundlik väliskeskkonnast tulenevatele mõjuteguritele, eelkõige tulude võimalikule vähenemisele ja maksumaksjate arvu kahanemisele. Suure laenukoormuse tõttu omab mõju ka intressimäärade tõus.